

YÖNETİMDE YARDIMCILARIN ÖENMİ VE ÜMMETİN BİRLİĞİ*

*Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

a. Hamdele, Salvele, Sohbeta Giriş

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü
ve's-selâmü alâ- seyyidi'l-evvelîne ve'l-
âhirîn,.. Ve senedi'l-âşıkîn ve imâmi'l-müttakîn
muhammedini'l-mustafâ'l-mahmûdi'l-
muhtârî'l-emîn... Ve alâ-âlihi ve sahbihi ve men
tebi'ahû bi-ihsânin ilâ-yevmi'd-dîn.*

*Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne
efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hed-
yi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu
Teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri
muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah...
Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin
ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahî-
hi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi
ve selleme ennehû kâl:*

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صِدْقٍ
إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ وَإِذَا أَرَادَ بِهِ
غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ سُوءٍ إِنْ نَسِيَ لَمْ
يُذَكِّرْهُ وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ يُعِنْهُ

RE. 28/1 (İzâ erâda'llâhu bi'l-emîri hayran,

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

ceale lehû vezîra sıdkın; in nesiye zekkerehû, ve in zekere eanehû; ve izâ erâde bihi gayre zalike, ce'ale lehû vezîra sûin; in nesiye lem yüzekkirhu, ve in zekere lem yuinhu.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Rabbimiz dünya ve âhiretin saadetlerine, lütuflarına, ihsanına cümlemizi nail eylesin. Habîb-i Edîbî'ne komşu eylesin. Havz-ı Kevser'den doya doya nûş etmemizi nasib ve müyesser eylesin...

O mübarek Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfesinden bir demet okuyup anlatmak, dinlemek taallüm ve tefeyyüz eylemek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine geçilmeden önce başımızın tacı Muhammed-i Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in rûh-i pâkine hediye olsun diye, sonra onun mübarek âlinin, ashabının, ahababının, evliyâullahın, salihlerin, velilerin ruhlarına, sair enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye;

Hâssaten Peygamber Efendimiz'den sonra ümmet-i Muhammed'inin irşadıyla vazifeli ulemâ-i muhakkikîn, meşâyih-ı vâsılîn, verese-i nebiyyîn, sâdât-ı meşâyih-ı turuk-ı aliyyemizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ali-yi Murtezâ'dan, Bahâeddîn-i Nakşibendî, Abdülkâdir-i Geylânî Efendimiz ve sair pirlerimizden İmâm-ı Rabbânî hazretlerinden, Hâlid-i Bağdadî Efendimiz'den,

Gümüşhaneli Efendimiz'den, hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olancümle sâdât-ı meşâyih-ı turuk-ı aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerîfleri toplayıp kitaplara kaydedip nakil ve rivayet eyleyip bize kadar getiren alimlerin, salihlerin, muhaddislerin, fazılların, kâmillerin ruhlarına hediye olsun diye,

Bu beldeleri Allah Allah diye diye canlarını, mallarını feda ederek Allah'ın rızasını kazanmak niyetiyle cihat ederek, fethedip bizlere emanet ve yadigar bırakmış olan Fatih Sultan Mehmed Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l gufran hazretlerinin ve mübarek ordusu mensuplarının ve sair mücahidlerin ve şehidlerin, gazilerin, ruhlarına hediye olsun diye;

Ashâb-ı hayrât ü hasenâtın, bilhassa içinde oturup bu hadis derslerini yaptığımız şu camiin bânisi İskender Paşa'nın ve bu camiye zaman zaman tamir ve tecdit, ve tevsî ve ayakta kalması için her türlü yardımı yapmış olana shâb-ı hayrât ü hasenâtın ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelmiş olan siz sevgili kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün mü'min ve müslüman geçmişlerinin, sevdiklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan mü'min kullar da mü'min olarak yaşayalım, Rabbimiz'in rızasına uygun işler yapalım, hüsn-i hâtime ile şu can emanetimizi teslim edelim, Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı

olduğu kullar olarak varalım diye, buyurun onların ruhlarına bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup himmetlerini, şefaathlerini talep eyleyip öyle başlayalım!

Okuduğunuz hadîs-i şerîflerin yeri, *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının 28. sayfasıdır. Bu sayfanın 1. hadîs-i şerîfinden itibaren anlatmaya devam ediyoruz.

Metnini az önce okumuş olduğumuz hadîs-i şerîfi Hz. Âişe-i Sıddîka Validemiz cennetmekân RA rivayet eylemiş. Kütüb-i Sitte'den Ebû Dâvud'un, İmam Beyhakî'nin, İbn-i Hibban'ın hadis kitaplarında kaydedilmiş bir hadîs-i şerîf bu. Allahu a'lem, bu kaynaklar bunun sıhhatini gösteren deliller oluyor.

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:¹

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِالْأَمِيرِ خَيْرًا جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ صِدْقٍ
إِنْ نَسِيَ ذِكْرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ أَعَانَهُ وَإِذَا أَرَادَ بِهِ
غَيْرَ ذَلِكَ جَعَلَ لَهُ وَزِيرَ سُوءٍ إِنْ نَسِيَ لَمْ
يُذَكِّرْهُ وَإِنْ ذَكَرَ لَمْ يُعِنْهُ

RE. 28/1 (*İzâ erâda'llàhu bi'l-emîri hayran, ceale lehû vezîra sıdkın; in nesiye zekkerehû, ve in zekere eanehû; ve izâ erâde bihi gayra zalike, ceale lehû vezîra sûin; in nesiye lem yüzekkirhu, ve in zekere lem yuinhu.*)

¹ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.152, no:2543.

(*İzâ erâda'llâhu bi'l-emîri hayran*) “Allah CC ve amme nevâluh Hazretleri bir komutanın, bir başkanın, emirin, idarecinin hayrını murad ederse... Yâni bu hayra ersin, mükafata erdireyim şunu, lütfuma mazhar edeyim diye murat ederse...”

(*Ceale lehû vezîra sıdkın*) “Ona dürüst, doğru sözlü, doğru özlü bir vezir nasib eder, bir yardımcı nasib eder. (*İn nesiye zekkerehû*) Ve eğer bu emir unutursa, yapılacak hayırlı, güzel şeyleri atlarsa, anlayamazsa, kaçırırsa, düşünemezse; bu hayırlı, dürüst vezir ona hatırlatır.”

“—Hani şu güzel bir iş vardı, yapacaktık ya, unuttunuz galiba?” diye hatırlatır.

(*Ve in zekere eanehû*) “Eğer unutmamışsa; ‘Hatırımda, zaten yapacaktım, tamam, yapacağım!’ diyorsa; unutmamış olduğu işin de icrâsında, sonuca ulaştırılmasında, başarılmasında yardımcı olur.”

Emirin hayrını istedi mi, Allah böyle bir adam nasib eder ona. Unuttuğu hayırları hatırlatır, hatırında olan şeylerin de güzelce yapılmasına, ortaya konulmasına destek olur. Yardımcı olur, yükünü hafifletir. İşini kolaylaştırır, işinde ona muazzam bir yardım, güç kaynağı olur. Allah’ın lütfu bu. O emirin hayrını istiyorsa...

(*Ve izâ erâde bihî gayra zâlike*) “Eğer bir emirin hayrını istemezse Allah, şerrini isterse, şerre uğramasını, başının belaya uğramasını, derde girmesini, nâhoş durumlarla karşılaşmasını dilerse; (*ceale lehû vezîra sûin*) o zaman ona

bir kötü vezir nasib eder. Berbat bir adamı ona vezir nasib eder.”

(*İn nesiye lem yüzekkirhu*) “Atladığı, hatırlamadığı hayırları, hatırına gelse bile bu vezir hiç söylemez ona... İyi, iyi, unutsun, uyusun diye hiç hatırlatmaz. Gitti o hayırlı iş, yapılmaz. (*Ve in zekere lem yuinhu*) Hatırlarsa da yapılmasına destek olmaz, olur gibi görünür ama destek olmaz.”

Muhterem kardeşlerim! *Emîr* ne demek Arapça’da?

Emîr, feîl vezninde, *âmir* sözünün daha kuvvetli şeklidir.

Âmir emreden demek, “Bu benim âmirimdir.” diyoruz. Bir memur, “Şu benim âmirim, üstüm; yâni “Bana emir veren kimse.” diyor. *Emir* de “Bu işi çok yapan, salâhiyeti çok olan kimse” demek. *Emir*, sadece askerî hükümdar mânasına gelmez. Sadece “askerî komutan” diye terceme etsek tam karşılamaz. Tam “komutan” demek değil. Komutan mânasına da gelir, başka işlerin başındaki de emir olur.

Meselâ devlet başkanı, İslâm’da emîrü’l-mü’mînîn, mü’mînlerin emiri...

Ne demek? Emir, salahiyet, buyruk, son söz kendisinde olan kimse demek.

“—Pekiye sular idaresinin başına birisi getirilse ne olacak?”

O da emirdir.

“—Canım bu asker değil, sivil, rütbesi yok.”

Olsun, madem ki emretme salahiyeti var, ona emir denir. İdareci demek oluyor. En yüksek idareci sultandır.

Belki ondan daha yükseği, eğer müslüman milletler, aklı başında olup da birleşmişlerse halifedir. Tüm ümmetin, Peygamber Efendimiz'in vekili olarak başkanı halife.

Halife ne demek? Arkasına gelmiş, ona halef olmuş demek. Kimin halifesi? Rasûlüllah'ın. Rasûlüllah SAS'in halifesi. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömerü'l-Fâruk, Osmân-ı Zinnûreyn, Aliyyü Murtaza, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin efendilerimiz, Zübeyir b. Avvam... Peygamber Efendimiz'den sonra ümmet bunları kendisine başkan seçti.

Peygamber Efendimiz'in peygamberlik vasfı kendisiyle beraber bitti. Peygamber Efendimiz *Hâtemü'n-nebiyyîn*, peygamberlerin sonuncusu. Sonu ve hâtemi ve hâtimi... Hatem mühür demek, hâtim mühürleyen demek. Hem sonu, onunla bu iş mühürleniyor kapanıyor bitiyor, arkasından başka bir şey yok; hem de en son bu işi mühürleyen bizzat kendisi. Hâtem de olur, hâtim mânasında da kelimeyi kullanmak caiz. Peygamber Efendimiz'den sonra peygamber yok.

مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ

(*Men lâ nebiyye ba'deh*) “Kendisinden sonra başka peygamber gelmeyecek olan o mübarek zât...”

Ahir zamana kadar, dünya bozuluncaya kadar,

hükmü cinnin ve insin üzerinde, semâvâtta, arzda yürüyecek olan Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz.

Ama insanlar Peygamber Efendimiz'den sonra kıyamet kopuncaya kadar yaşayacağı için yönetim mecburiyeti var. İnsanlar yönetilecek.

b. Müslümanlar Mutlaka Birlik Olmalıdır

Bu yönetilme işi İslâmî ölçüde nasıl olur?

Müslümanlar camiye bile geldikleri zaman, birisini öne imam seçiyorlar, o *Allahu ekber* deyince namaza duruyorlar. *Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llah* deyince selâm veriyorlar, tâbi oluyorlar. Koskoca bir cami, on bin kişi, yirmi bin kişi, imamın iki dudağı arasından *Allahu ekber* dedi mi rükû ediyorlar, secde ediyorlar, kalkıyorlar, selâm veriyorlar; namaza duruyorlar, namazdan çıkıyorlar, bir söz ne kadar güzel.

İslâm ne kadar büyük bir düzen, nizam, intizam sahibi, ne güzel bir din. Başka bir yerde görülen bir şey değil bu. Çöllere, köylere, dağlara, kabilelere İslâm nizam getirmiş. İntizam getirmiş, düzgünlük getirmiş, sistem getirmiş, her şey bir sisteme göre. Onun için müslümanlar birlik olacaklar. Beraber olacaklar. Birbirlerini sevecekler. Birbirlerini destekleyecekler. Tek ümmet olacaklar. Ümmet-i Muhammed, Muhammed-i Mustafâ SAS'in ümmeti, yekpâre, ayrılık gayrılık yok, tefrika yok...

وَاَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

(*Va'tesimû bi-habli'llâhi cemîan ve lâ teferrakû*) “Allah’ın ipine sımsıkı sarılın, ayrılmayın, tefrikaya düşmeyin!” (Âl-i İmran, 3/103)

وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ

(*Ve lâ tenâzeû*) “Tefrika çıkartmayın! Tefrika çıkarttığınız zaman, (*fetefşelû ve tezhebe rîhuküm*) darmadağın dağılırsınız, gücünüz, kuvvetiniz gider.” (Enfâl, 8/46) diyor Allah Teâlâ Hazretleri.

Düşmanların maskarası olursunuz. Kedinin yumakla oynadığı gibi, düşmanlar sizinle alay eder gibi oynarlar, ezerler, sömürürler, öldürürler. Tefrika çıkartmayın diye Allah’ın emri böyle, Kur-ân-ı Kerîm’in emri böyle.

Ama bizim müslümanlar Yirminci Yüzyıl’da, ilmin bu kadar ilerlediği zamanda, Yirminci Yüzyıl’ın müslümanları 1400 yıl evvelinin müslümanlarından kat kat geri... Çok geri adamlar, yobaz adamlar, neden? İslâm’ı anlayamamışlar. İslâm’ı bilmiyorlar. İslâm’a tâbi değiller.

İçki içirmek istesen, ölür içmez. Şimdi bu camiin içinde, başka camilerde, başka ülkelerde bir müslümanı al getir buraya:

“—İç şu içkiyi!”

“—İçmem...”

“—Neden?”

“—Haram...”

Tefrika da haram, o da haram, gıybet de haram... Gıybeti yaparsın, tefrikayı çıkartırsın, müslümanları üzersin, müslümanların toplumuna zararı verirsin... Onlar haram değil mi? Allah razı gelir mi ona? Gelmez.

“—Bir müslümanın bir müslümana üç günden ziyâde dargın kalması helâl olmaz!” diyor Peygamber Efendimiz.

Helâl olmazsa, haram olur. Haram...

Aynı camide insanlar birbirleriyle konuşmaz, camiye geliyor Allah’tan rahmet umuyor. Dargın, haram işliyor, camiye geliyor haram işlemeye devam ediyor. Haram işleyerek Allah’ın huzuruna çıkıyor. Ben senin buyruğunu tutmamakta devam ediyorum;

“—*Allàhu ekber! El-hamdü li’llâhi rabbi’l-âlemîn...*” Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu...

Şimdi müslümanlar birlik olursa, olacak, nazarî olarak böyle olması lazım. Bir tek başlarında imâmü’l-müslimîn olacak, emirü’lmü’mînîn olacak, bunahalifederler. Halife, müslümanların halifesi olması lazım! Tüm müslümanlar onun emrinde olması lazım!

Geçen gün Afrika’yı okuyorum. Senegalliler bizi çok seviyormuş. Bizi görseler sevmezler, iyi ki görmemişler. Ama dedelerimizin namı oraya gittiği için, bizi seviyorlar Türkiyelileri. Sanıyorlar ki o dedelerin torunlarıyız biz.

Evet, o dedelerin torunlarıyız ama Allah bizi ıslah etsin. Hiç kimsenin yüzlerine bakmadığı, Avrupalıların, Amerikalıların gelip de kabileleri

basıp da insanları esir aldıkları, boyunlarına halka geçirip haraç mezat sattıkları, Amerika'ya götürüp tarlalarda köpek diye hitap ederek, "Gel köpek, git köpek!" diye hitap ederek çalıştırdıkları Kunta Kinte'lerin ülkesi...

Hiç kimse itibar etmezken; yüzleri siyah, saçları kıvrırcık, hor, aşağı ırk, aşağılık insanlar diye kimse itibar etmezken bizim halifemiz, bizim devletimiz, Osmanlı devlet-i aliyyesi onlara yardım etmiş. Onlara insan muamelesi yapmış diye seviyorlarmış.

İnsaniyetlerinden, medeniyetlerinden dolayı dedelerimizi sevmişler. Irk farkı gözetmiyor, renk farkı gözetmiyor, insanı kardeş biliyor, iyilik yapıyor. Mazlumun yardımcısı oluyor, mazlumun yanında destekçi oluyor. Ondan sevmişler. İşte böyle Senegal'e fermanı gider, Kumor adalarında namına hutbe okutulurmuş.

Kumor adalarına Gümüşhaneli Hocamız bir halife göndermiş, tarikatı neşretsin orada diye bir şeyh göndermiş, hoca göndermiş. Afrika'nın Madagaskar'ının altında okyanusta, Hint Okyanusu'nun ortasında Kumor takım adalarında Abdülhamid Han adına hâlâ hutbe okunuyormuş minberlerde... Cennet-mekân Abdülhamid Han için hutbe okunuyormuş. Hâlâ müslümanlar orada kuvvetli, hristiyanların oyunlarına rağmen onları ezmek, aşağı indirmek, düzenlerini bozmak için çalışmalarına rağmen hâlâ Türkiye'ye karşı büyük bir sevgi...

Neden? Dünyanın neresinde zulüm varsa dedelerimiz karşısına çıkmış, neresinde mazlum

varsa onun elinden tutmuş, neresinde yardıma muhtaç insan varsa yardım etmiş. Hilafet onların elindeymiş, tüm dünyanın insanlarının mazlumiyetinden kendilerini sorumlu saymışlar, çalışmışlar. Kadrini bilen bilmiş, seven sevmiş, kadrini bilmeyen aleyhinde konuşmuş gıybet etmiş, kötülemiş, aleyhinde yazmış, çizmiş ama Mısırlı bir profesör bir kitap yazmış diyor ki:

“—İftiraya uğrayan bir masum devlet Osmanlı Devleti”

(*Müfterâ aleyhâ*) Kendisi iftiraya uğramış, haksız yere karalanmış bir pak ve bir asil devlet diye kitap yazmış Osmanlılar hakkında...

Bizim memlekette tarih kitaplarına bakın hepsi dedelerimize söver. Osmanlı'yı kötüler. Geçen gün Deli İbrâhim dedikleri padişah zamanında yapılan şeyleri gazete yazıyordu, şaşırdım. Dedim, ya Allah Allah, bu padişaha, zavallıya deli demişler ama ne kadar hayırlı işler yapılmış.

Muhterem kardeşlerim, laf lafı açıyor da dağılıyoruz:

Müslümanlar Rasûlüllah'ın emrinde toplandıkları gibi imâm-ı müslimîn, emîrü'l-mü'minîn, halîfe-i rûy-i zemîn, halîfe-i Rasûlüllah... Biri-sinin emrinde olması lazım. Nazarî olarak böyle, fiilî olarak böyle değil. Hilafeti dağıtmışlar, müslümanları dağıtmışlar, esir etmişler, istila etmişler, kukla hükümetler koymuşlar.

Şimdi yavaş yavaş silkiniyor, aslan yavaş yavaş uyanıyor. Gerine gerine şöyle, uykudan yavaş yavaş kalkıyor. Yeni yeni böyle bir ümitli hava görünüyor. Müslümanların birbirini sevmesi,

birlik beraberlik içinde olması lazım! En büyük emir, emîr-i mü'minîn, yani halîfe-i Rasûlullah olan Ümmet-i Muhammed'in başında olması gereken şahıs, bu yok. Olmamasından bütün müslümanlar mes'ul, o birlik ve beraberliği kursalar, ne Amerika onlara zulmedebilir, ne Avrupa, ne Almanya, ne Rusya, ne Çin, ne Hint; hiçbirisi zulmedemez. Müslümanlar birlik ve beraberlik olsalar...

Dünkü gazetelerde yazıyordu baş sayfada:

“—Amerika Azerbaycan'ı cezalandırdı.” diye.

Amerika Azerbaycan'ı niye cezalandırıyor? Ermeniler boyuna saldırıp kesip öldürüp duruyorlar, köylerinden sürüp duruyorlar, Ermenileri cezalandırsa ya. Hayır, Amerika'nın Rusya'ya gönderdiği elçi Ermeni, Amerika'nın bilmem hangi vilayetindeki elçi Ermeni, bilmem senatosundaki şahıslar Ermeni, hürriyet adalet falan yok. İnsan hakları ve saire yok. O Azerbaycan'ı kınarken Azerbaycan'ın Karabağ'ına Ermeniler kaç köyde hücum edip kaç kişiyi öldürdüler diye gazetelerde yazıyor. Sen o öldürenleri cezalandırırsana...

Ermeniler, Ermeni katliama uğradı diye propaganda yapıyor, şimdi katliamı yapan kim? Elçilerimizi öldüren kim? Çocuklarımızı iğneli fıçılara atan kim? Padişahlara Cuma selamlığından çıkınca suikastları yapan kim? Devleti parçalayan kim? Hal-i hazırda muhtelif yerlerde saldıran kim? Onlar ama yine biz suçlu oluyoruz.

Neden? Dağınık oldunuz mu, (ve tezhebe rîhukum) buyuruyor Kur'ân-ı Kerîm. Feriniz kaçır,

gücünüz kuvvetin kalmaz, mum gibi sönersiniz, sönük olursunuz, bir şey yapamazsınız.

Âciz olanın ketm olunur hakk-ı sarihi; Mahmîleri her yerde himâyet yeni çıktı.

“Güçsüz olanın en temel hakkı gizlenir. Ancak himaye görenleri her yerde korumak yeni çıktı.”

Yani bir insan zayıf oldu mu haklı da olsa, sarih olan hakkı saklanır, verilmez ama zaten itibarlı olan, zaten ensesi kalın kerli ferli olan insanları her yerde alkışlamak, himaye etmek, baş tacı etmek yeni çıktı. Bu kallesiz insanların, münafık insanların, kâfir insanların huyu...

Müslümanın huyu nedir? Mazluma yardım etmektir, zayıfa yardım etmektir.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, halife seçilince ilk hutbesinde diyor ki:

“—Sizin içinizden birisi mazlum duruma düşerse, haksızlığa uğrarsa benim nazarımda sanki en itibarlı insanmış gibi, ben onun yanında yer alırım. O benim nazarımda en kıymetliniz, en kuvvetliniz gibidir. Ve bir en kıymetli itibarlı adamınız, diyelim ki kabile reisi veya zengin veya aşiret başkanı veya ağa veya paşa, neyse yani... Eğer haksızlık yapmışsa, o zaman benim nazarımda en âciz insan gibi demektir. Onun mevkiine, makamına filan bakmam, ezerim onu. Benim halifelik anlayışım budur.” diyor.

Ama doğru, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz doğru söylüyor elbette... Çünkü mazlumin yardımcısı Allah CC, elbette mazlum en kuvvetli... Zalimin düşmanı Allah, elbette en âciz o, en aptal o...

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz doğru söylüyor, dînen, imanen sözü, iman gözüyle baktığın zaman, gönül gözüyle baktığın zaman hakikatın ta kendisi...

Şimdi biz parça parça olduğumuzdan her yerde bir kardeşimiz zulme uğruyor ama biz burada sıcakta oturduğumuzdan acı duymuyoruz. Teller bize bağlı olmadığı için sinirleri koparsa, ilgi kesilse, ayağa felç gelirse, iğne batırsan da duymaz, hareket de etmez, elini kaldırmak ister kaldıramaz, parmağını kıpırdatmak ister kıpırdamaz, neden? Sinirler felç oldu, çalışmıyor, ondan. Bağ olmayınca oradaki acıyı duymuyoruz.

Kaç kişi öldü, kaç kişi hapiste, kaç kişinin malları yağmalandı, kaç kişi köyünden kovuldu bilmiyoruz. Emir olacak, müslümanların emîrû'l-mü'minîni olacak, Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk gibi, Hulefâ-i Râşidîn gibi. Yok!

Derece derece, bölge bölge, makam makam, iş iş, çeşitli emirler de olur. En küçük bir dairenin başkanına varıncaya kadar. O da emirdir, söz onundur. Diyelim ki TEK idaresi, Türkiye Elektrik Kurumu'nun başındaki şahıs o da bir emir, neden? İşte bak elektrikler iyi çalışmazsa gitti gürültüye... Kış gününde hop oturup hop kalkıyor ahali. Sular idaresinin başındaki de emirdir. Bilmem anlatabildim mi?

Allah bir emirin hayrını murad ederse... Allah ne zaman hayrını murad eder bir emirin? Ne zaman şerrini murad eder? Emir, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için çalışırsa, Allah ona yardım

eder. Emir, getirildiği vazifede hizmetle me-
mur olduğu insanlara hıyanet etmek isterse, o
zaman Allah'ın yardımını ondan kesilir. Allah ona
ceza verir.

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

(*Ve mà ene bi-zallâmin li'l-abîd*) “Ben kullarıma
zulmedici

değilim.” (Kaf, 50/29) buyuruyor Rabbü'l-
âlemîn.

Erhamu'r-râhimîn, yani merhametlilerin en
merhametlisi, affedicilerin en affedicisi,
lütфу en çok olan Rabbü'l-âlemîn kullarına
zulmetmez.

Emir raydan çıktı mı, ahlâkını bozdu mu,
menfaatini düşünmeye başladı mı, getirildiği
vazifeyi suistimal etmeye başladı mı, halka
hiyanet etmeye başladı mı, hainlik etmeye
başladı mı, Allah'ın tevfiği çekilir. Allah o
zaman onu sevmez. O zaman onu tepetaklak
etmek için belâlar yağdırmaya başlar.

Emir, Allah'a sığındı mı, aman ya Rabbi dedi
mi, alını secdeye geldi mi, niyeti iyi oldu mu,
Ümmet-i Muhammed'e hizmet etmeyi amaçladı
mı, vazifesini güzel yapmaya gücü yettiğinde,
mehmâ- emken diyor, gayret etti mi o zaman
Allah ona yardımcı olur ve destekçi olur. O
zaman onun hayrını murad eder.

Bu, Allah'ın hayrını murad etmesi, şerrini murad
etmesi kulun kulluğuna karşı bir durumdur.
Bizim için de öyledir. Sizler ve bizler için de

öyledir.

Senin Allah yanında merteben nasıl olduğunu anlamak istiyorsan, senin yanında Allah'ın mertebesi nasıl, onu ölç bakalım! Sen Allah için bir fedakârlık yapabiliyor musun? Allah için gözyaşı dökabiliyor musun? Allah için mal verebiliyor musun? Allah için can verecek durumda mısın? Allah'ın emirlerini tutmakta şevk ve gayretli misin? Allah'ın yasaklarından kaçmakta dikkatli misin? Tamam, Allah seni seviyor demektir.

Sen Allah'ı seviyorsan, sen Allah'ı seversen, o seni sevmez mi? Sever. Sen Allah'ı zikredersen o seni bırakır mı? O seni daha çok zikreder. Daha hayırlı bir şekilde zikreder. Sen bir karış gitsen o bir kulaç gelir, bir arşın gelir, çok daha büyük lütfeder.

Onun için, hadis-i şerifte buyrulmuş ki:²

يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي

(Yekülü'llàhu azze ve celle) “Aziz ve Celîl olan Allah Teâlâ Hazretleri buyurur ki: (*Ene inde zanne abdî bî*) “Ben kulumun bana zannına göreyim. Yâni bana karşı ne zan beslerse, ben de onun o zannettiği, umduğu şeyi ona ihsan ederim. Ben, kulumun bana karşı takındığı tavra göreyim. Benden bekleyeni mahrum etmem!” Kul takındığı tavra göre ettiğini bulur, ektiğini biçer, yaptığıının karşılığını görür. Niyetinin karşılığını görür. Niyeti iyiye iyilik bulur, niyeti

² Buhârî, *Sahîh*, c.VI, s.2694, *Tevhîd* 100/15, no:6970; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2061, *Zikir* 48/1, no:2675.

kötüyse cezaya uğrar.

c. Doğru ve Kötü Yardımcıların Özellikleri

Böyle bir işin başına getirilmiş bir adam iyi niyetliyse, Allah ona iyi arkadaşlar nasib eder. Dürüst, namuslu, özü doğru, sözü doğru... (*Vezîre sıdkın*) *Sıdk*, yani doğruluk iki şeyde olur: Sözde doğruluk, hiç yalan söylemiyor dobra dobra, gerçekleri âdilâne bir şekilde konuşuyor. Bir de özde olur. Özde doğruluk, yani hıyanet etmemek, kalleşlik yapmamak, arkadaşlığı bozucu, dostluğa uygun olmayan iş yapmamak. Böyle bir arkadaş nasib eder.

Vezir ne demek onu da izah edelim. *Vizr*, yük demek; *vezir* de yükü yüklenen demek. Sorumluluğun bir kısmını yüklenen demek. Yâni emirin başında, omuzunda yük var, bu yükü yüklenen, yükünü hafifleten, yardımcı olana vezir derler. Neden? Emirin vizrini, yükünü yükleniyor. Onun için vezir denilmiştir ona. Bir yardımcı demek yani, bakan müsteşarı gibi. Müdür-müdür yardımcısı gibi, vali-vali muavini gibi... *Muavin* de yardımcı demek, biliyorsunuz.

Bir yardımcı nasib eder. Yani vezir deyince ille başında kavuğu olan, şurasında sorgucu olan, belinde kuşağı olan şalvarlı bir insan hatıra geliyor, Osmanlı vezirleri akla geliyor. Öyle demek değil, yani vizr ü vebalini, sorumluluk yükünü taşımakta ona ortak olan kimse demek. Onun için ille böyle bizim anladığımız tarihî mânasıyla vezir olması şartı yok, sular idaresi müdürüyse muavini veziridir onun. Arapçasını izah edelim diye söylüyorum. Bir başkanın Allah hayrını murat etti mi ona doğru sözlü, doğru

özlü, dürüst bir yardımcı nasip eder demek. İlle birisi sultan olacak ötekisi de vezir olacak hepsi kuşak giyecek, şalvar giyecek, pala takacaklar, kavukları olacak, sorguçları olacak mânasında değil.

(*İn nesiye zekkerehû*) “Unutursa hatırlatır.” *Zekkere-yüzekkirutezkîr* burada tef’îl bâbında hatırlatmak demek.

“—Bakın efendim, şöyle yapacaktık, filanca yere gidecektik, filanca işin yapılması lazımdı bugün...” diye gelir hatırlatır, hayırları yaptırır.

“—Namazınız geçiyor efendim, gidelim!” filan diye en basiti ibadeti ihmal ettirmemek.

Ondan sonra hayırları yaptırmak.

(*Ve in zekere*) *Zekere* de hatırlamak demek. Oraya bazı yanlış hareketler konulmuştur, Arapçasını takip edenler bilsin *zekere* bu, sülâsî sîgasından. Hatırlarsa, (*eànehû*) o zaman da ona yardım eder hatırladığı şeyde...

Sabahleyin geldi. Müdürün, başkanın hatırında o gün yapılacak iş, telaşlı telaşlı geldi. Ötekisi de zaten her türlü hazırlığı yapmış.

“—Ya, arabaya atlayıp filanca yere gidip filanca işi yapacaktık.”

“—Efendim ben arabayı hazırladım, merak etmeyin, ekibi de hazır ettim. Efendim filanca yere de telefon ettim, filanca işi de toparladım.”

“—Allah senden razı olsun ya, sen işin yarısını bitirmişsin maşallah!”

Neden? Emiri, Allah seviyor, başkana, yardım-

cısını onun işini kolaylaştıracak kimse nasib etmiş. Bak hemen her şeyi, hatırladığı şeyi yapmakta yardım ediyor.

Eğer hayrını murad etmezse, kötülüğünü murad ederse...

Neden? Çünkü adamın huyu kötü, hâli kötü, cezaya müstehak olmuş, niyeti kötü, kalbi kötü... O zaman da kötü bir arkadaş nasib olur. Halkın şikâyeti gelir, hatırlatmaz. İşler yanlış yapılır ikaz etmez, eyvallah çeker, el pençe divan durur, pohpohlar. Hatırlamazsa hiç hatırlatmaz, hatırlarsa da yapılmasına hiç destek olmaz.

“—Pekiye efendim, tamam!” der, “Not alıyorum efendim!” der, yapmaz.

Şimdi birçok yerde biz bunu biliyoruz. Gidiyor başkan, yanında

muaviniyle geziyorlar, teftişi yapıyorlar:

“—Şu şöyle yapılsın, bu böyle yapılsın! Not al, telefon et!” filan diye emirler yağdırıyor.

“—Pekiye efendim, yazıyorum efendim, tamam efendim, evet efendim, münasiptir efendim...”

Ondan sonra hiçbir şey yok.

Çâre ne, bunun çaresi nedir?

Emir durumunda olan insanlar; içinde idareci, başkan varsa, emir durumunda olanlar varsa, emirlerinizi kopyalı şeylere yazacaksınız. Yazacaksınız, vereceksiniz ama bir kopyası sizde duracak.

İyi idareciliğin önemli noktalarından birisi,

verdiği emrin yapılıp yapılmadığının takibidir. Bir emir verdin; he he, tamam tamam, oldu oldu dediler, ama yapmadılar. Ertesi gün soruyorsun:

“—Bu iş oldu mu?” “—Olmadı.”

Bir mim koyuyorsun, bu haylaz tembel bir muavin. Başka bir iş oluyor, bir daha soruyorsun; gene yapmamış.

“—Efendim işte hık da, mık da, bilmem ne de...” bahane uyduruyor.

Sen söylediğin zaman şaşırıyor:

“—Unutmamış müdür... Ben onu o kadar işin arasında unuttu sanıyordum, meğer unutmamış.” filan.

Bir iki, üçüncü de hani kovboylar tabancayı çekip atı öldürüyorlar ya... Bir diyor, iki diyor, üçüncü de at üç defa tökezleyince, huy edindi tökezlemeyi diye çekiyor tabancayı, güm güm öldürüyor atı... Başka at buluyor kendisine...

Muavin de bir tökezler, iki tökezler, üç tökezler... Ha bundan hayır olmayacak, o zaman iyi bir hayırlı insan getirir. Vezîr-i sıdk olur, sadakatli, dürüst bir arkadaş olur, böyle aksamalar olmaz.

d. Yönetici Olmayı Talep Etmemek Gerekir

Muhterem kardeşlerim!

Bizim din büyüklerimiz, evliyâullah, ecdadımız, büyüklerimiz devlet görevi almaktan çok çekinmişler. Herhangi bir görevi kendileri isteyip almaktan çekinmişler. Neden? Başkanlık tatlı gibi görünür ama çok veballidir. Çünkü Allah

sorar. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

“—On kişi kadar ve daha fazla bir insana başkan olmuş, emir olmuş bir kimse mahşer günü, hesabın görüldüğü Mahkeme-i Kübrâ’ya eli başına, ensesine bağlanmış olarak getirilir.”

Vietnam esirleri gibi eli ensesine bağlanmış olarak getirilir. Neden? On veya daha fazla kişinin başkanıydı bu adam. Elleri bağlı olarak geliyor, suçlu olarak geliyor. Evvela başkan diye. Makama, mahkemeye elleri bağlı olarak gelir.

“—Eğer muhakeme edildiğı zaman, emirlik vazifesini güzel yapmışsa bağları çözölür, kurtulur. Eğer vazifesini güzel yapmamış ise bağları üzerine ilave bağlar bağlanır, cehenneme atılır.” diyor Peygamber Efendimiz.

Emirlik çok veballi bir iştir. Büyük sorumluluğı vardır ve arzu edilecek, istenilecek bir şey değildir.

“—Ben gideyim, vali olayım, milletvekili olayım, bakan olayım...”

“—Tamam, sen belânı bulmak istiyorsun. Hapı yuttuğunun resmidir, resmini çek, altına yaz, falanca şahsın hapı yuttuğunun resmidir. Neden? Bakan oldu, müdür oldu, başkan oldu, sorumluluk aldı, komutan oldu. Yaparsa ne âlâ, yapamazsa tüm o işin bütün vebali ondan sorulacak. Çok ağır bir şey...”

Onun için biraz da acımak lazım, bir adam bakan mı oldu, vah vah vah, Allah yardımcısı olsun, vah zavallı... *Innâ li’llâhi ve innâ ileyhi*

râciùn... Milletvekili mi oldu; vah vah vah, eh Allah yardımcısı olsun da eh inşaallah kurtulur, filan demek lazım.

Neden? Bir milletin sorumluluğunu alıyor. Milyonların sorumluluğunu alıyor. Şuraya fabrika kuralım; e kuralım. Santral kuralım; pekâlâ kuralım... Ondan sonra, yok kurmayalım, Pekâlâ kurmayalım kaç milyon gitti? İşte üç yüz milyar, beş yüz milyar... Kimin cebinden gitti? Fukaranın, köylünün, yetimin, dulun, halkın, işçinin, esnafın parası gitti. Neden? Lâubalilikten.

Evren Paşa diyor ki;

“—Bana Gökova’nın yeri olarak burayı göstermemişlerdi.” Bak, gördün mü kötü vezir nasıl oluyormuş?

Reisicumhuru almışlar, helikopter ile gezdirmişler, Gökova santralini nerede yapacağız falandıye. Şimdi bir daha göstermişler, reisicumhurluktan indikten sonra... Bana burayı göstermemişlerdi, ben o zaman evet demiştim ama yani sağ gösterip sol vurmuşlar gözünün üstüne. Yanlış yeri göstermişler. Bak gördün mü kötü vezir neler yapıyor? Hatırlasa bile yardım etmiyor, hatırlamadığı zaman uyutmaya devam ediyor. Bir de aldatıyor üstelik. Misallere bak! E şimdi onlar ne olacak? Onların hepsinin bir hesabı olacak. Allah CC soracak;

“—Gel bakalım kulum!” diyecek.

“—Keşke ben reisicumhur olmasaydım, keşke ben bakan olmasaydım, keşke ben milletvekili olmasaydım, ben müdür olmasaydım.”

Hız. Ömer ne diyor?

“—Keşke, insan olmasaydım. Keşke, çayırda biten ot olsaydım.” diyor.

İnsan oldun mu vebali var.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا
وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

(İnnâ aradne'l-emânete ale's-semâvâtî ve'l-ardi ve'l-cibâli feebejne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehe'l-insân, innehû kâne zalûmen cehûlâ) “Biz, emaneti dağlara, göklere, yere arz ettik, al yüklen dedik de hepsi korktular emanetten, yüklenmeyi kabul etmediler; insanoğlu emaneti yüklendi. D

Dağlar kabul etmemiş sorumluluğu, semalar kabul etmemiş, yeryüzü sorumluluğu kabul etmemiş, şu insanoğlu kabul etmiş sorumluluğu...

Hız. Ömer sorumluluğun şuurunda, yeni tabirle bilincinde, sorumluluğun ne kadar ağır olduğunu biliyor, mü'min insan, cennetlik insan, keşke anam beni doğurmasaydı, demiş. Keşke Hız. Ömer olmasaydım, doğmasaydım, keşke ot olsaydım, sorumluluk yok, ot bitiyor, sararıyor, yok oluyor. Ot olsaydı bir şey yok ama, insan olunca sorumluluk var. Sorumluluk olunca mahkeme var. Mahkeme olunca başarılı idarecilik yapmamış olan insan için ceza var muhterem kardeşlerim.

Onun için, “İdarecilerinize acıyın!” diyor Peygamber Efendimiz. “Doğru dua edin onlara!” diyor. Allah ıslah etsin... Allah yardımcıları olsun... Allah hayrı gösterson, hakkı gösterson...

Herkes şimdi bakan oldum, diye şişiyor, bir kabarıyor. Kurumundan yanına yanaşılmıyor. Yılbaşı hindisi gibi kabarıyor. İki misli, üç misli, kabarık kabarık dolaşiyor. Kim bu? Vay efendim, olduğundan üç misli kabarıyor. Kararlar alıyor, bakalım doğru kararlar mı, eğri kararlar mı, Allah’ın rızasına mı uygun, aykırı mı?

Kim düşünür Allah’ın rızasını? Düşünürse ne mutlu, düşünmezse, politik oyunları düşünürse, ne kadar oy alacağım, seçmene söz verdim. Seçmene söz verdin ama Allah’a sözün ne oluyor? Allah’a söz vermedin mi? Allah’a borcun yok mu? Allah’ın emrine karşı borcun yok mu?

Onun için Hocamız’a Rh.A birkaç kişi sormuşlar: “—Efendim seçimlere katılalım mı? Girelim mi çalışmalara!”

“—Girin!” demiş.

Seçimler bitmiş, gelmişler, işte ne oldu, seçilemedik. Ne oldu, seçilemedik. Ne oldu, seçildi falanca. Eskiden, yıllarca önce, demiş:

“—Seçilenler bir kurban keserse, seçilmeyenler iki kurban kesecek! El-hamdü lillâh yâ Rabbi, seçilmedim. Hem vazifemi yaptım hem de sorumluluk bana gelmedi. Allah ötekilere yardım etsin... İki tane kurban, şükür kurbanı, ya Rabbi çok şükür ki seçilmedim, bu belânın altına girmedim.” diye.

Müslümanca bakarsan olaylar böyle. Bir müslüman onun için vazifeye talip olmaz. Talep edilir kendisinden:

“—Şu hizmeti yap!”

“—Yapamam, eksiğim, kusurum vardır, âcizim. Benden daha güzelce yapacak filanca kardeşim var.”

“—Yok, biz ölçtük, biçtik, konuştuk seni uygun görüyoruz.”

“—Ya etmeyin, acıyın bana, kıymayın!” “—Yok, sen yapacaksın!”

“—Pekâlâ o zaman. Allah yardımcım olsun...” der, besmeleyle işe başlar.

İlahiyat Fakültesi’ne, asistanlık imtihanını kazandım. Babam, Allah razı olsun, beni, Ankara’ya gönderirken dedi ki:

“—Evladım her sabah evinden çıkarken, işine giderken aç elini on defa:

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

(*Rabbenâ lâ tüzîğ kulûbenâ ba’de iz hedeytenâ ve heb lenâ min ledünke rahmeten, inneke ente’l-vehhâb.*) ayetini oku!”

Dua bu...

(*Rabbenâ*) “Ey Rabbimiz! (*Lâ tüzîğ kulûbenâ ba’de iz hedeytenâ*) Hidayete erdirdikten sonra kalbimizi tekrar bozdurup da saptırma,

imandan sonra kalbimizi bozdurtma, saptırtma! (Ve heb lenâ min ledünke rahmeten) O gayb hazinelerinden lütf u kereminden, ind-i ilâhînden bize rahmetini ihsan eyle... (Inneke ente'l-vehhâb) Biliyorum ki yâ Rabbi, şekkim şüphem yok ki sen Vehhâb'sın, lütfedicisin, bahşedicisin, ikram edicisin... Yâ Rabbi rahmetini

ihsan eyle, beni doğru yoldan şaşırtma!" (Âl-i İmran, 3/8) demiş oluyor insan.

"—Bunu on defa oku da öyle git! Eğer memuriyetinde sana dininde bir baskı olursa, dinine aykırı bir baskı olursa, evladım biz sana bakarız, kucağımız sana açıktır, bağrımız sana açıktır, istifa et gel!" dedi, öyle gönderdi, Allah razı olsun...

"—Doğru yoldan ayrılma, hiç kimseye eyvallah deme, Allah'ın emri neyse onu yap!" diye böyle gönderdi.

O zaman kendisine teveccüh olursa;

"—Sen gel, ille bu işi yap!" derlerse; o da;

"—Yapamam, mazeretim var, filanca kimse daha iyidir."

"—Yok, ille sen yapacaksın!" derlerse, Allah o zaman yardımcı olur.

Peygamber Efendimiz'e birisi geldi dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, beni filanca işe tayin et!"

Efendimiz buyurdu ki:

"—Biz iş isteyene iş vermeyiz, istediğimize veririz."

Çünkü kendisinin istemesi tevfiât-ı Samedâniyye'nin gelmemesi sebebidir. Kendisinin istenmesi, matlup olması, kendisine bu işi yapacaksın diye gitmesi berekettir. Hayırdır.

İstemiyor ama teveccüh ediyor hizmet... O zaman;

“— *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm...* Yâ Rabbi yardım eyle, hakkı göster yâ Rabbi, hakka uydur yâ Rabbi!” der işe başlar.

O zaman çok güzel hizmet yapar. Hiç ummadığın bir insan, ya bu aptal, saf; bu bizim sınıfın en arka sıralarında otururdu, tembeldi, bilgisi azdı, sessiz sedasızdı, işte derslerde başarısı orta ama, Allah'a sığındı mı en büyük başarıyı o gösterir.

Sınıfın en cin fikirlisi, en zekisi, süper zekâlısı Allah'a güvenmezse, zekâsına güvenirse öyle işler, haltlar karıştırır ki rezil olur. Aleme rezil olur, çok yanlış işler yapabilir.

Onun için Allah'a sığınalım daima her işimizde... Hepimizde az çok bir sorumluluk vardır, hepimiz az çok bir emirliğe bulaşmışızdır, nasıl bulaşmışızdır? Ailemiz vardır, çoluk çocuğumuz vardır, bir işyerimiz vardır, çıraklarımız vardır.

“—Çalış burada, ben Cuma'ya gidiyorum, hadi bakalım şu parçaları hazırla! Ben Cuma'dan gelinceye kadar bu işler bitecek.

Tamam mı?” diyor, kendisi Cuma'ya gidiyor.

Peki bu çıraklar ne olacak? Bu kalfalar ne olacak?

“—Çalışsın...”

Öyle şey olur mu! Onların Cuma kılmak mecburiyeti yok mu?

e. Samimi Olarak Hakkı Söylemek Bir Vazifemizdir

Var... O vazifeyi onlara verdin, Cuma'ya göndermedin; sorumluluk, vebal senin... “Tezgâhtar çalışsın, işçi çalışsın.” diyorsun ama vebal senin.

Onun için Allah bize göz açıklığı, kalp uyanıklığı versin... Her işi Allah'ın rızasına uygun yapmamızı nasib etsin...

Rızasına uygun olmayan şeylerde de birbirimizi ikaz edelim:

“—Kardeşim, ben senin şu işini hatalı görüyorum, ahiretin bakımından tehlikeli görüyorum, sen şunu şöyle yapsan daha iyi olur.” diye birbirimizi de Allah rızası için ikaz edelim.

Çünkü müslümanın öteki müslümanın üzerindeki vazifelerinden bir tanesi, samimi olarak, açık kalplilikle, böyle hakkı söylemektir. Bir vazife budur yani.

Hiç söylemiyor, filanca adam çok iyi bir arkadaş. Aman lokum gibi, şeker gibi, ağzı var dili yok, ara bakalım ağzı neresinde, burası burnu, burası gözü ağzı yok, konuşmuyor, hiç sesi sedası çıkmıyor, hiç tenkit etmiyor, ne güzel arkadaş.

Hayır. Hiç konuşmuyorsa o arkadaş iyi arkadaş değildir. Hakkı söyleyecek, icabında tenkit edecek. Sizi tenkit eden arkadaşlarınız samimiyse, ondan hiç gocunmayın. Hiç ona kızmayın. Hatta memnun olun, bak dobra dobra

hiç kimsenin söylemediği şeyi söyledi, diye.

Tenkidi yaparken de sevgiyle yapın! Kızgınlıkla değil de hırçınlıkla, batıracağım diye, ayıbını ortaya dökeceğim diye, yırtığını yakaladım, parmağımı takacağım, cart diye büyüteceğim diye yaparsanız olmaz. Nefsaniyet olur o zaman, mücadele olur, o tarzda değil; severek, kenarda...

Adam tutmuş falancanın aleyhinde yazı yazıyor, makale yazıyor: Sen şöyle yapmışsın da, böyle yapmışsın da, bilmem ne, iki sayfa, üç sayfa yazı... Bilmem beş yüz tirajlı bir varak paresine yazmış, tenkitname... Okuyorsun, havadan sudan, ipe sapa gelir bir tenkit yok, doğru düzgün bir şey yok.

Mübarek bunu buraya yazacağına gitseydin, kulağına söyleseydin, o adam bu işi yapmazdı, basit bir şey. Ne diye bunu teşhir ederek yazdın?

İşte dergi çıksın sayfaları dolsun, yazı olsun. Öyle şey olur mu? Bunu teşhir ediyorsun, günah.

Müslümanın müslümana kusurunu söylemesinin âdâbı var, nezaketi var, kenara çekecek, iltifat edecek:

“—Ben seni çok seviyorum kardeşim, iyiliğini istiyorum. Senin benden birçok bakımdan daha büyük meziyetlerin olabilir ama ben şöyle bir kusuru görür gibi oldum, doğru mu, yanlış mı?” diyecek, usûlüyle söyleyecek.

Sevdi mi zaten dokunmaz, seven insanın sözü dokunmaz. Arkadaşını seviyorsan, ensesine bir tokat şaplatsan sırttır, bu benim arkadaşım diye

ama; aranız bozuk olan bir kimseye şöyle bir fiske vursan, karakolluk olursun.

İkinci hadîs-i şerîf;

Bu haftaki hadîs-i şerîfler çok önemli, her hadis önemlidir de birkaç derstir devam eden hadîs-i şerîfler ne bakımdan önemlidir biliyor musunuz muhterem kardeşlerim? Bir insanın Allah'ın lütfuna ermesinin ip uçları var bu hadîs-i şerîflerde. Ne yaparsa Allah'ın sevgili kulu olur? Ne yaparsa sevmediği kul durumuna düşer? Onları anlatıyor, onun için bu 27. sayfa, 28. sayfa yani çok önemli, böyle bilgileri ihtiva ederek gidiyor. Bu hadîs-i şerîfler çok önemli.

Deylemî, Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan rivayet etmiş. İbn-i Asâkir'de ve Taberânî'de var. Peygamber SAS bu ikinci hadîs-i şerifinde buyuruyor ki:³

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ نَمَاءً رَزَقَهُمُ السَّمَاةَ
وَالْعَفَافَ وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ اقْتِطَاعًا فَتَحَ عَلَيْهِمُ
بَابَ خِيَانَةٍ

(İzâ erâda'llâhu bi-kavmin nemâen, razekahümü's-semâhate, ve'l-afâfe; ve izâ erâde bi-kavmin iktitâan, fetaha aleyhim bâbe hıyânetin.)

(İzâ erâda'llâhu bi-kavmin nemâen) “Allah bir kavme bereket murad ederse; malı artsın, şanı

³ Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.34, no:19; İbn-i Asâkir, *Tâ-rih-i Dimaşk*, c.XL, s.165; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.246, no:955; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

artsın, parası artsın, saadeti artsın, şerefi artsın isterse...”

Nemâ, nümûv; gelişmek, büyümek demek. Parayı koyuyorsun, bir ticarethanede çalışıyor, ne oldu para, nemalandı, kâr etti kazandı. Nemâ böyle gelişmek, büyümek mânâsına... Bir bitkinin büyümesine de *nümûv* derler, büyümek mânâsına, gelişmek mânâsına...

“Allah bir kavmin büyümesini, gelişmesini, zenginleşmesini, bereket sahibi olmasını murat ederse; (*razekahümü’s-semâhate, ve’l-afâfe*) onlara müساهamakârlık duygusu verir, bir de iffet duygusu verir.”

Bak bir kavmin bereketli olmasını istedi mi Allah o kavme iki huy veriyor: Birisi müساهamakâr, semahat sahibi, yani müساهamakâr, hoşgörü sahibi... İkincisi *iffet*, yani namusluluk... Namuzsuz değil, müstehcen değil yani, namuslu, iffetli.

(*Ve izâ erâde bi-kavmin iktitâan*) “Allah bir kavmin de kaht u galâsını, kıtlığını isterse, yani bereketi gitsin, işleri bereketsizleşsin diye isterse, böyle bereketsizliğini murad ederse; (*feteha aleyhim bâbe hıyânetin*) onların üzerine hainlik kapısını açar.”

Hainlik huyu aralarında yayılır. Hainlik kapısını açar, birbirlerine hıyanet ederler. Hain olurlar birbirlerine karşı, hıyanet kapısı açmak, yani kulun kula hıyanetidir. Yoksa Allah Teâlâ Hazretleri onların birbirlerine hainlik yapma huylarına yol açmış oluyor. Allah öyle yol açar.

Muhterem kardeşlerim!

Semâhat; affetmek, hoş görmek, müsamaha etmek... İnsan meselâ kendi evladına müsamaha eder. Sen orada misafirsin, adamın çocuğu, sehpanın üzerinden bir şeyi alıyor, çat kırıldı; hay Allah... Vazoyu deviriyor, gık demiyor, orayı karıştırıyor, gık demiyor, sen durduğun yerde rahatsız oluyorsun, adam bir şey demiyor. Çocuk kendisinin müsamaha ediyor, müsamaha hoş görmek, yani sabretmek, aldırmamak, hoş görmek. Anne, baba o çocuğa niye o müsamahayı gösteriyor? Seviyor da ondan. Sevdi mi müsamaha oluyor.

Sen de bir kardeşini seversen hoş görürsün. Karşıdaki adam gibi tenkit etmezsin yani. Eğer ahbapsanız, aranızda dostluk çok kuvvetliyse, o zaman yumuşak yumuşak söyler insan. Arada dostluk yoksa, en küçücük şeyi sert sert söyler. Taş gibi, böyle katı katı söyler.

Demek ki müsamaha sevgiden kaynaklanıyor, kişinin olgunluğundan da kaynaklanıyor. Mesela bir adam kendi ilk çocuğuna karşı müsamahakârlılığıyla, altıncı çocuğuna karşı müsamahakârlılığı aynı olmaz. Neden? İlk evliliğinde bora gibi esiyordu, fırtına gibi tozuyordu, kazaklık vardı. Sen de o zaman, çocuk da ilk çocuk, ilk tecrübe... Bir kusur işlediği zaman çat, bir hata işlediği zaman ceza filan, o müsamaha yok...

Aynı adam dört beş çocuk sahibi oluyor, Hanyayı Konyayı nerede diye anlıyor, dünyayı tanıyor, insanların hallerini görüyor, başka çocuklara bakıyor. Demek ki çocuklar yaparmış arada bir filan diye, müsamahakâr davranıyor,

yapma evladım diyor. Güzellikle söylüyor, kucağına alıyor, seviyor filan, ne oldu, değişti. Zaman içinde insan değişiyor, eski çocuklar da şaşıyor.

Demek ki kişinin kendisi de olgunlaştıkça müsahamakâr oluyor, çiğ olduğu müddetçe de katı oluyor. Sağa çatıyor, sola çatıyor, efendim kavga arıyor. Böyle çatacak yer arıyor gibi. Ama olgunlaştığı zaman hoş görüyor. Sulhen halletme tarafına gidiyor.

Bir, kişinin kendisinden oluyor, bir de sevgiden oluyor. Sevdğine karşı yumuşak davranıyor, sevmediğine karşı sert. Bizim atasözü var, eskiden Arap halayıklar olurdu, hizmetçiler yani, gelmiş evde hizmet görüyor filan, derlerdi ki:

“—Arap yaparsa kör Arap derler.” Seni gidi seni filan diye.

Neden? O hizmetçi, ona bağırlı ama evin beyi yaparsa öyle denmez. Arap yaparsa o zaman kör de denir, başka hakaretler de söylenir filan diye böyle atasözü gelmiş. Demek ki insan sevdiğine karşı müsahamakâr oluyor.

Allah bir kavimde bereket istedi mi müsahamakârlık ihsan ediyor bir de iffet nasip ediyor. Namuslu, namussuz değil. İffet birkaç şeyde olur. Bir kere belde, kuşakta olur iffet, namahreme kuşak çözmemek diye tabir edilir, harama bakmamak, haram iş yapmamak, ırzını namusunu başkasından kollamak, kendisinininkini de muhafaza etmek filan mânasına gelir.

Buna iffet-i ferc derler yani seks yönünden iffetli,

dürüst, namuslu, nikâhıtanıyor, nikâhtan gayrı bir şeye aslâ meyletmiyor. Bir de iffet-i batın vardır, batın karın demek. Karnından maksat da midedir. İffet-i batın ne demek? Helâl lokma yemek demek. Karnını iffetli tutuyor.

Ne demek?

Haram lokma girmiyor, namusunu iffetli tutuyor, zinâ etmiyor demek. Karnını, midesini iffetli tutuyor, haram lokma yemiyor. Kazancının helâl olmasına dikkat ediyor.

Demek ki muhterem kardeşlerim, iki güzel huyun berekete sebep olduğunu anlıyoruz bu hadîs-i şerîften... *Müsamaha* huyu berekete sebep oluyor; *iffet* huyu, ahlâkı berekete sebep oluyor.

İnsanlar dürüst ve namuslularsa ve birbirlerine karşı da sevgili, müsamalı ve hoşgörölülse, onların işleri rast gidecek, kazançları bereketli olacak, çevreleri güzel olacak, kavmi, kabilesi genişleyecek, başarıya ulaşacak demek.

Eğer birbirlerine karşı hain iseler, birbirlerine karşı dalevere yapıyorlarsa, ahidlerinde durmuyorlarsa, sözlerine uymuyorlarsa, ahde vefa yoksa, hıyanet içindelerse; o zaman ne olur? Bereket kesilir, kıtlık başlar, hayırsızlık, uğursuzluk yağar.

Onun için bu hadîs-i şeriften anladığımız nasıl olacağız? Hoşgörölü ve iffetli olacağız ve hain olmayacağız. Hain ne demek? Hıyanet ne demek? Bir insana başka türlü görünüp, dost görünüp aleyhine olmak demek. Hıyanet bu. Bu münafıklık alâmetidir, hainlik, hıyanet

münafıklık alâmetidir.

Mü'min, kızdığına dosdoğru kızdığını söyler, sevdiğine dosdoğru sevdiğini söyler, hareketi açıktık, asildir. Sana kızıyorum arkadaş. Neden? Sen şöyle yapmışın, böyle yapmışın olur mu? Geçen gün benim aleyhimde filanca mecliste konuşmuşsun. Kızdım sana, neden?

Dosdoğru söylüyor. Neden? Mü'min, dürüst, saklamıyor, içinde bırakmıyor. Dosdoğru yüzüne karşı söylüyor. Yok ben öyle demedim de bilmem ne de veyahut hakikaten demişse özür dilerim filan.

Şimdi bazıları bana geliyorlar:

“—Hocam kusurumuza bakma, efendim hakkını helâl et, işte bazen ileri geri konuşmalar, tenkitler filan oldu.”

İyi ama şimdi sen geldin, benden özür diliyorsun ama sen o dedikoduyu yaptın, gittin yalan yanlış lafları, iftirayı yaydın, onlar yayıldı. Sen şimdi geldin benden özür diliyorsun, oldu mu? O yayılan devam ediyor. Devam ediyor konuşulmaya, Es'ad Hoca, Bush'tan emir aldı, şöyle yaptı, böyle yaptı, bilmem ne filan. Yok aslı esası. O hâlâ devam ediyor bu ne olacak?

O devam ettikçe sen cezayı yersin. Ben affetsem bile diyelim ki sen o iftirayı attın, o yalanı söyledin, o yürüdüğü müddetçe ceza sana çalışır. Otomatik, bu elektrik saatinin kullanılan elektriği yazması gibi bir şey. Ben seni affetsem bile, şer devam ettiği müddetçe devam eder.

Onun için muhterem kardeşlerim, kimsenin aleyhinde

bilmediğiniz şeyi konuşmayın, yalan yanlış konuşmayın! Delilsiz, mesnetsiz bir kimseye iftira etmeyin!

Üçüncü hadîs-i şerîfe geçelim. Herhalde ancak üç tane okuyabileceğiz. Çok güzel hadîs-i şerifler; keşke ezberleseniz, her tarafa da anlatsanız.

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan Deylemî isimli hadis alimi, Rh.A rivayet eylemiş. Mübarek metnini okuyorum:⁴

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا كَثَّرَ فَقَهَاءَهُمْ وَأَقْلَّ
جُهَالَهُمْ فَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ وَجَدَ أَعْوَانًا
وَإِذَا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ قُهِرَ وَإِذَا أَرَادَ بِقَوْمٍ شَرًّا
كَثَّرَ جُهَالَهُمْ وَأَقْلَّ فَقَهَاءَهُمْ فَإِذَا تَكَلَّمَ الْجَاهِلُ
وَجَدَ أَعْوَانًا وَإِذَا تَكَلَّمَ الْفَقِيهُ قُهِرَ

RE. 28/3 (izâ erâda'llàhu bi-kavmin hayran, kessera fukahàehüm, ve ekalle cühhâlehüm; feizâ tekelleme'l-fakîhü, vecede a'vânen; ve izâ tekelleme'l-câhilü, kuhir. Ve izâ erâde bi-kavmin şerren, kessera cühhâlehüm, ve ekalle fukahâehüm; feizâ tekelleme'l-câhilü, vecede a'vânen; ve izâ tekelleme'l-fakîhü, kuhira.) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.246, no:952, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ezberlenecek hadîs-i şerîflerden biri. Abdullah ibn-i Ömer RA Hazretleri, Hz. Ömer'in oğlu, mübarek zât buyurmuşlar, Deylemî kitabına yazmış. Daha başka kaynaklarda da var. Başka râvilerden de rivayet edilmiş. Diyor ki Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfinde:

(*İzâ erâda'llâhu bi-kavmin hayran*) "Allah bir kavmin hayrını murad ederse."

Kavim Arapça'da ille millet mânâsında değil, Türk kavmi, Kürt kavmi, Çerkez kavmi... Böyle değil. Herhangi bir topluluğa kavim derler. Yani şu da bir kavim ama içimizde Boşnak vardır, Pomak vardır, Türk vardır, Kürt vardır, Abaza vardır. Topluluğa kavim derler.

Allah bir topluluğa hayır murad etti mi, bu toplum hayra ersin, rahmete ersin, işleri hayrolsun, iyi olsun diye murad etti mi ona ne yapar? (*Kessere fukahâehüm*) "Fakîhlerini çoğaltır."

Kessere, çoğaltmak demek; *kesir* çok demek.

Fakîh ne demek? Fıkıh sahibi, dinde bilgi, anlayış sahibi, sağlam bir görüş sahibi olan insan demek. Yetişmiş, oturmuş alim demek. Böyle alimler çoğalır, din bilginleri, böyle dini doğru kavramış insan. Şimdi ben her zaman da söylüyorum, yeri gelince de söylemek gerekiyor, cemaat bazen değişiyor.

Muhterem kardeşlerim!

Unvanların önemi yok. Ben üniversitede profesörüm, unvanların kıymeti yok. Çünkü gazetelerdeki yazıları takip ediyorum, bakıyorum,

herkes o unvanın bize tahmin ettirdiği kadar kaliteli söz söyleyemiyor. Güzel konuşamıyor. Yalan yanlış konuşuyor, eksik konuşuyor ve din namına herkes konuşuyor.

Yani dış doktorunun sahasına dış tabibi olmayan kimse katılmaz, karışmaz ama din sahasında herkes karışıyor.

“—Sen necisin?”

“—Demirci...”

“—Ne karışyorsun dine?”

“—Sen necisin?”

“—Mühendis...”

“—Ne karışyorsun dine?”

Her işin bir mütehassısı yok mu? Dış tabibi yok mu? Kalp mütehassısı yok mu? Bilmem ziraat mütehassısı, tarım mütehassısı, veteriner, her ihtisas dalı var da sen demirci olmuşsun, ötekisi inşaatçı olmuş, berikisi din adamlığı ayrı bir şey. Ne karışyorsun? Herkes karışıyor.

Dolaşın, şöyle bir anket yapın, mini anket veya büyük anket; ne yaparsanız, herkes din hakkında konuşuyor. Şu şöyle oluyor. Sen kimsin ya, fakih misin? Dini tam anlamış bir insan mısın? Müctehit misin yoksa? İmâm-ı Âzam’dan fetva mı aldın? El mi aldın, ne oldu? Sen kimsin?

“—Kur’an bilir misin?”

“—Yok bilmem.”

“—Arapça?”

Haberi yok.

“—Dînî ilimleri okudun mu?”

“—Okumadım.”

Sen, benim kanaatime göre diye bilgiye, söze başlayamazsın ki. Öyle bir hakkın yok ki. Çünkü bu konuda yapılan yanlışlık insanı dinden, imandan eder. Cehenneme düşürür. Oyuncak değil bu, itikad meselesi. Elektriği yanlış bağlarsan, elektrik yanmaz. Öğrenirsin yanlış bağlaya bağlaya, doğru bağlamayı öğrenirsin. Ama dînî sahada bir yanlış yaparsan yanlış bir inanç, yanlış bir söz, yanlış bir itikad cehenneme götürür seni.

Oyuncak değil. Herkes karışıyor. Fakih olacak, dinde doğru anlayış olacak, profesör filan... Her profesör dini güzel bilmiyor muhterem kardeşlerim.

Dinin doğru bilinmesi için Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinin bilinmesi lazım. Peygamber Efendimiz'in gözüyle âyetlerin, Kur'an'ın anlaşılması lazım. Hadislere göre anlaşılması lazım.

“—Ben bu ayetten bu mânayı anlıyorum.”

“—Yâ sen kimsin? Neye göre anlıyorsun?”

“—Osmanlıca lügati aldım, Lügat-i Nâcî'yi aldım karşıma, koydum, Kur-ân-ı Kerîm'in mealini hazırladım.”

Bir kere linguistik kaidesine göre, dilbilgisi kaidelerine göre bir kelime Arapça'dan Türkçe'ye geçmiş olabilir, Farsça'dan geçmiş olabilir ama Türkçe'de başka mâna kazanır. Arapça'daki mânası başka olabilir. Bir dilin

kendi tarihi içinde üç asır önceki mânasıyla bir kelimenin üç asır sonrası mânasında değişme olabilir. Meselâ, Araplarda imam, önder demek, bizde imam, camide memur demek. Yani farkı var.

Eskiden hoca demek çok asaletli kimse demekti, şimdi hoca biraz böyle sakalı varsa, şalvar giymişse, ayağında da mest varsa, herkes bir bakıyor, biraz da küçümseyerek hoca gel, hoca git, otur,

kalk filan böyle diyor. Kavramların güçleri, kelimelerin alanları, sahaları değişiyor.

Fakih demek dini doğru anlamış insan demek, özünü tam, dosdoğru anlamış insan demek, hem ilmi var hem de doğru sezgileriyle doğru kavramış meseleyi. Dini iyi bilen kimse.

Allah bir kavmin iyiliğini murad etti mi orada böyle, anlayışı sağlam din bilginlerinin sayısını çoğaltır. Hepsi maşaallah İslâm'ı pırıl pırıl biliyorlar. Kur'an'ı biliyorlar, Kur'an yolunu biliyorlar, Peygamber yolunu biliyorlar ve sünnet yolunu biliyorlar, bid'atı biliyorlar, sünnet yoluna gidiyorlar.

(Ve ekalle cühelâehüm) “Cahilleri azaltır orada, cahil insanlar az olur.”

Herkes dine heves ediyor, öğreniyor, biliyor, el-hamdü lilâh namaz kılmaktan, haramdan, helalden, haberleri var, ahlâkın güzel olanlarını biliyor, kötü olanlarını biliyor, Allah'ın rızası yolunda yürüyor, cahil insan az.

Cahil insan demek muhterem kardeşlerim,

okuma yazması olmayan insan demek değildir. Cahil insan demek, Allah'ın rızasının yolunu anlayamayan insan demek. İsterse profesör olsun, isterse YÖK başkanı olsun, isterse devlet başkanı olsun... Allah'ın rızası yolunu anlayamadı mı bir insan, isterse beş tane fakülte bitirsin, isterse üniversite rektörü olsun; cahildir!

İslâm'ın değer hükümleri farklıdır. Bir insan dağda çoban olsa, ümmî olsa, elif'i görse mertek sansa, elif okumamış olsa, Allah'ı biliyorsa, o zaman o alimdir. Yunus Emre alimdir, oduncu Yunus alimdir ama medresedeki koca kavuklu filanca, şu kadar kitap yazmış ama durumu şöyle şöyle olan filanca adam cahildir.

Neden?

Allah rızasını bilmiyor ki. Ömrünü Allah rızasına uygun geçirmedi. Meselâ diyelim ki: Padişahlara yaltakçılık yaparak geçirdi, yanlış fetva vererek geçirdi ve saire; o zaman o cahil.

Çok kitap yazmış, o mühim değil; kitapları yutmuş, fareler de yutuyor, boş buldular mı eskiden kâğıtların kaygan olması, üzerinde güzel yazılması için yumurta akı sürerlermiş, kâğıtlar parlasın, kaymak kâğıt olsun diye. O da gayet güzel gıda olduğundan fareler kitapları yiyorlar.

Kıymeti yok, kitapları fareler yutuyor.

Kıymeti yok. Kur'ân-ı Kerîm'de bir tabir var, onu söylemekten çekinmeyiz:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا

كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَارًا

(*Meseli'llezîne hummilu't-tevrâte sümme lem yahmilûhâ.*) “Kendilerine Tevrat indirildiği halde, onun ahkâmını omuzlarına yükletip de onunla amel etmeyen kimseler...” Neye benzer? (*Ke meseli'l-imâri yahmilü esfârâ*) “Üzerlerine kitap yükletilmiş hımarlara, merkeplere benzer.” (Cuma, 62/5)

“Tevrat kendisine indirildiği halde Allah'ın emirlerini uygulamayan, Tevrat'ın içindeki emirleri uygulamayan, tutmayan ve Allah'ın emri doğrultusunda hareket etmeyen o yahudi alimleri sırtlarına kitap yükü yükletilmiş merkepler gibidir.” diyor. Neden?

Nasıl merkep sırtına yükletilmiş ister odun olsun, ister kitap olsun fark etmezse, o da Tevrat'ı taşıyor kafasında, sırtında değil kafasında taşıyor ama hareketini Tevrat'a uydurmadığı için sadece bir taşıyıcı oluyor. Emrini tutmadığı için, odun taşımakla kitap taşımak arasında bir fark kalmamış oluyor. Odun gibi oluyor.

O bakımdan unvana değildir itibar, davranışadır. Bir insan kendisini cehennemden koruyabilecek, kendisini Allah'ın rızasına erdirebilecek, cenneti kazanabilecek basireti gösterebiliyorsa, o alimdir, alimlerin alimidir, Yunus Emre gibi mesela.

Bir insan bunca ilmine, bunca yazdığı te'lifata, kitaplara rağmen, bu kadar unvanlara, sayfa dolusu unvanına rağmen Allah yolunda yürüyemiyor, günah işliyor da cehenneme

düşme tehlikesiyle kendisini yüz yüze getiriyor, cennete gitme ihtimalini sıfırlıyorsa o da cahildir. Neden? Ebedî saadeti sağlayamamış, cahil adam. Becerememiş bu işi neticede cehenneme gidiyor. Helâk ediyor kendisini.

Bir kavmin hayrını murad etti mi Allah, onun din bilginlerini arttırır, cahiller azalır. Kavim güzel bir durumda... (*Feizâ tekelleme'l-fakîhu vecede a'vânen*) “O din bilgini konuştuğu zaman nice yardımcılar bulur, çok yardımcılar bulur.”

Bir şey söyledi, bir teklif yaptı, dînî bir konuyu hatırlattı;

“—Yapalım hocam, başüstüne, derhal...”

Kimisi para koyuyor, kimisi gayretini ortaya koyuyor, bakıyorsun eser meydana geliyor.

Fakih konuştuğu zaman nice yardımcılar bulur. (*Ve izâ tekelleme kuhira*) “Cahil konuştuğu zaman da sus otur, diye cahil kahredilir, yâni ezilir.”

“—Sus haddin olmayan şeyi konuşma, bilmediğin konuda ileri geri laf etme, sus bakalım! Senin konuşma yerin değil burası...” denir, susturulur. Cahil konuştuğu zaman susturulur; din alimi konuştuğu zaman, fakih konuştuğu zaman o güzel teklifi herkes anlayıp yapmaya yardımcılar hasıl olur, o hayırlı işi yapılır.

Böyle anlatıyor Peygamber Efendimiz o toplumun hâlini. Fakihler çok, cahiller az, fakih konuştuğu zaman yardımcılar buluyor, hayırlı, dînî, hayrât ü hasenâtı yapılıyor, cahil konuştuğu zaman hiç yüz görmüyor. Hiç

iltifat görmüyor, yüz bulamıyor, susuyor. Cahil cahilliğini biliyor, susup kalıyor.

Ve izâ erâde bi-kavmin şerren, kessera cühhâlehüm, ve ekalle fukahâehüm; feizâ tekelleme'l-câhilü, vecede a'vânen; ve izâ tekelleme'l-fakîhü, kuhira.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

(*Ve izâ erâde bi-kavmin şerren*) “Allah bir kavmin de bir toplumun da belaya uğramasını, şerre uğramasını murat ettiği zaman aksi olur. (*Kessere cühhâlehüm*) Cahillerini çoğaltır. (*Ve ekalle fukahâehüm*) Din bilginlerini azaltır, az adam var, yok adam, yok.”

Ne olur böylece? (*Feizâ tekelleme'l-câhilü vecede a'vânen*) “Cahil çıkıp da nutuk attığı zaman, söz söylediği zaman, bir sürü yordakçı, yardımcı bulur, o cahilce iş yapılır, icra edilir, cemiyet mahvolur. (*Ve izâ tekelleme'l-fakîhu kuhira*) Din alimi konuştuğu zaman, sus, otur, bilmem ne, susturulur, kahredilir, lafı boğazına tıkanır ve konuşturulmaz.”

f. Din Hakiki Alimlere Emanet Edilmiştir

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bu dini Peygamber Efendimiz fakihlere, din adamlarına emanet etmiştir. Mürşidlere, hakikî alimlere emanet etmiştir. Ve halkın da hakikî alimlerin işaretine destek olup ona tâbi olması lazım. Cahile tâbi olursa, kavim felâkete sürüklenir; alime tâbi olursa saadete erer. Hem hayra erer, hem düzen ve intizama kavuşur, hem de her şey tıkır tıkır yerli yerince çalışır.

Bakın bizim kendi memleketimizde biz kırk yıldır elli yıldır söylediğim sözler var. Ahlâk önemlidir, din iman önemlidir, Peygamber Efendimiz'in şu hadîs-i şerîfleri, Kur'ân-ı Kerîm'in şu ayetlerinin yapılması lazımdır, yapılmazsa şöyle olur, böyle olur, diyorduk kimse dinlemiyordu.

Kimse dinlemiyordu ama demeye devam ediyorduk, çalışmaya devam ediyorduk, yavaş yavaş, yavaş yavaş dediklerimiz çıktı. Alimlerimizin yazdıkları, söyledikleri, hocalarımızın söyledikleri çıktı. "Böyle yaparsanız başınıza şu felâket gelir, Allah'ın şöyle kahrına uğrarsınız, şöyle cezaya, belâyaya mâruz kalırsınız!" dediklerinin hepsi çıktı toplumumuzda. O söz dinlememelerinin cezası olarak onların hepsi çıktı. Cahillerin sözüne uyulduğu için hepsi çıktı. Yavaş yavaş, yavaş yavaş anlaşılıyor.

El-hamdü lillâh dînî tahsil gören, Kur'an'ı bilen insanlar, imanı

bilen insanlar, bildiren, öğreten insanlar da çoğalmaya başladı. İnşallah halkımıza düşen, onların sözünü dinleyip hayırları yapmak. Hayrât ü hasenâtı yapmak, cahillerin sözüne kulak vermemek. Bir de onları susturmak, kahretmek. Sus be, haddin kadar konuş filan diye, yani hiçbir toplumda cahil insan eksik olmaz.

Peygamber Efendimiz'in zamanında da münafıklar vardı, gayrimüslimler de vardı ama sesi çıkıyor muydu? Herkes Peygamber Efendimiz'e tâbiydi. Ne derse onu yapıyorlardı

İslâm topluluğu, İslâm cemiyeti cihanı fethetti. Okyanuslara dayandı, az mı muhalefet ettiler Peygamber Efendimiz'e Mekke-i Mükەرreme'de? Az mı kasdettiler o koca göbekli müşrikler. Dâru'nNedve'de toplanıp toplanıp Peygamber Efendimiz'e ve müslümanlara eza cefa etmek için az mı işler tertitlediler? Ama sonunda İslâm hâkim oldu.

Demek ki bir toplulukta böyle koca göbekli, itibarlı, zengin, mevki makam sahibi ama cahil insanlar olabilir. Toplum onu dinlerse mahvolur. Onların yolu güdüktür. Toplum Allah'tan korkan, takvâ ehli alimlerin –zaten onlar kendileri bir şey söylemezler– Allah'ın emirlerini hatırlatması karşısında Allah'ın emrine tâbi olacak. Allah'ın emrini tutacak ve yardımcı olacak.

(*Vecede a'vânen*) diyor. “Çok yardımcıları olur, hop hop bakarsın her yerden yardımcıları çıkmış, hop hayır yapılmış, olmuş, bitmiş.” Allah Allah, çarçabuk alimin dudağından bir hedef gösterildi, bir şey çıktı el-hamdü lillâh, ondan sonra da yapıldı. Bir sürü yardımcı çıktı. Cemaatten birisi ben şu tarafını yaparım, ötekisi bu tarafını yaparım dedi oldu bitti filan. El-hamdü lillâh oluverir.

Demek ki saadet, selamet, başarı, muvaffakiyet, dünyada âhirette izzet itibar dine, Allah'ın emrine uymakta, Allah'ın yolunda Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürümektedir. Kur'ân-ı Kerîm'in tercümanı olan Ehl-i Sünnet'in, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinin tercümanı olan, hakkı söyleyen insanlara halkın

tâbi olması lazım. Onların gösterdiği hedeflerde yürümesi lazım ki İslâm topluluğu, milletler, kavimler saadete, selâmete ersin...

Az mı başımıza ekşidiler, az mı başımıza neler neler söylediler mekteplerde... Nice felsefecilerin nice laflarını duyduk. O Komünizm'in methine dair Rusya'nın, bilmem neyin, Çin'in, Mao Zedung'un, Arnavutluk'taki bilmem hangi zıpırın, Yugoslavya'daki bilmem hangi liderin, Doğu Almanya'nın bilmen hangi yazarının az mı tiyatrolarını, eserlerini duyduk! Hepsi işte yıkıldı. Bir işe yaramadığı ortaya çıktı.

Ama İslâm'ın hak olduğu, doğru olduğu işe yaradığı da olaylarla çıktı. Artık olaylardan gereken ibreti alıp da uyanırsa ümmet, ne mutlu, ne güzel olur.

Allah Teâlâ Hazretleri bizi hakkı hak olarak görüp uyanlardan eylesin... Bâtılı batıl olarak görüp ondan korunanlardan eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Fâtiha-i şerife meal besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
11. 12. 1991 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ